

Verslag bijeenkomst “Inzicht in het onzichtbare in het riool, kennis- en netwerkbijeenkomst indirecte lozingen voor waterschappen”

stowa

➔ Inzicht in het onzichtbare in het riool

Kennis- en netwerkbijeenkomst
indirecte lozingen voor
waterschappen
27 juni 2024

Op een warme donderdagmiddag, 27 juni 2024, kwamen ongeveer 40 waterschappers en andere aanwezigen bijeen voor het symposium “Inzicht in het onzichtbare in het riool. Kennis- en netwerkbijeenkomst indirecte lozingen voor waterschappen”. Dit gebeurde op een bijzondere locatie, letterlijk midden op het perron van Amersfoort centraal.

Het onderwerp indirecte lozingen leeft, dat bleek uit alles. Niet alleen ambtelijk, maar ook bestuurlijk. Gedurende de middag werden er veel vragen gesteld, waren er goede discussies en werd het gezamenlijk belang duidelijk gevoeld. Dit alles in goede banen geleid door dagvoorzitter **Maarten Claassen**.

De aftrap werd verzorgd door **Bert Palsma** van de STOWA. Hij ging in op het waarom van deze dag. Waterschappen hebben slecht zicht op wat er op RWZI binnen komt via indirecte lozingen maar zijn wel verantwoordelijk voor wat de RWZI uit gaat. Sinds 2009 zijn de waterschappen geen bevoegd gezag meer voor vergunningen, maar de gemeenten en provincies. Die hebben deze taken vaak weer uitbesteed aan omgevingsdiensten. De waterschappen hebben dus weinig sturingsmogelijkheden. Dit maakt samenwerking met andere partijen cruciaal! Uitdaging daarbij is dat de kennis

van en aandacht voor het onderwerp niet bij iedereen op hetzelfde niveau is. Ook werd erop gewezen dat zicht op indirecte lozingen verder gaat dan alleen een discussie over vergunningen: ook bij de RWZI als energie- en grondstoffenfabriek wordt men geconfronteerd met stoffen die in teruggewonnen grondstoffen terecht kunnen komen. [[Presentatie Bert Palsma](#)]

Na Bert was het de beurt aan **Willem Wensink** van de Unie van Waterschappen om de visie van de Unie toe te lichten. Het dossier indirecte lozingen leeft bestuurlijk enorm. Hierbij spelen twee doelen: het verbeteren van de uitvoering van Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH) en het behalen van de KRW doelen. De Unie van Waterschappen is landelijk in gesprek over bijvoorbeeld het al dan niet terugnemen van bevoegdheden op het vlak van de VTH. In de zaal ontstaat er een discussie over het afdwingen van het afhaken van grote lozers versus het stimuleren van aanhaken. Ook wordt er gewaarschuwd voor het oordelen over andere overheden; heb ook oog voor het op orde hebben van het eigen huis! [[Presentatie Willem Wensink](#)]

In het tweede deel van het programma ging het inhoudelijk verder de diepte in en werden kennis, ervaringen en inzichten uit de praktijk gedeeld.

Fabi van Berkel van KWR vertelde over de kracht van de dialoog en gaf een aantal leerpunten uit het B2E project (van bron tot effect) mee. Het belangrijkste leerpunt wat zij meegaf: zet mensen bij elkaar voor het gesprek maar denk goed na hoe je het gesprek voert. Met een goed format lukt het om de juiste dingen op tafel te krijgen. Zo kan de WINFY-methode helpen om een gesprek te voeren over hoe je elkaar kan ondersteunen om samen verder te komen. Het samen gebiedsgericht informatie bij elkaar brengen blijkt een zinnige aanpak voor de aanpak van het industriële probleem. [[Presentatie Fabi van Berkel](#)]

Vervolgens was het de beurt aan **Anja Derksen** van AD eco advies. Zij vertelde over een onderzoek waarbij door stapsgewijs metingen in het riool op zoek wordt gegaan naar de bron van PFAS en PFAS precursors in het influent van RWZI van Lelystad. Het project dient als een blauwdruk voor toepassing bij andere RWZI's. Er is daarom veel aandacht besteed aan een geschikte methode om goed te kunnen bemonsteren in het riool, met z'n met wisselende aanvoer en concentraties, en naar analysemethoden om PFAS precursors in beeld te kunnen brengen. PFAS precursors behoren ook tot de PFAS, maar

kunnen niet met reguliere analysepakketten gemeten worden. In de RWZI kunnen ze omgezet worden naar andere, wel meetbare PFAS. Als de emissie van PFAS teruggebracht moet worden zal ook de emissie van PFAS precursors teruggebracht moeten worden. Er is een geschikte bemonsterings- en analysemethode gevonden en de opzet van een de casestudie wordt uitgewerkt. [[Presentatie Anja Derksen](#)]

Het programma denderde voort met **Robin Bos** (HHNK) als spreker. Binnen het gebied van HHNK is de pilot "grip op indirecte lozingen" uitgevoerd ([Pilot indirecte lozingen | Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier \(hknk.nl\)](#))

Een mooi voorbeeld van hoe waterschappen samen met alle relevante partners grip kunnen krijgen op een complex vraagstuk. Het doel van de pilot was zicht krijgen op wat de bedrijven lozen. Om dit te kunnen doen is een uniforme werkwijze ontwikkeld en zijn vele monsters genomen in verschillende bedrijfstakken. Hierbij is ook de ervaring en kennis van toezichthouders bij de waterschappen (van voor 2009) meegenomen. De operationele samenwerking en de uitwisseling van kennis en ervaring tussen de verschillende partijen heeft absoluut meerwaarde. Aanbevolen wordt om te focussen op branches die op basis van de resultaten extra aandacht verdienen: afvalverwerking, automotive, chemische industrie, olie/vetverwerking, voedingsmiddelen bedrijven en de medische sector. [[Presentatie Robin Bos](#)]

Janneke Snijders (Aa en Maas) voltooide het inhoudelijke blok met verschillende voorbeelden van bron aanpak binnen waterschap Aa en Maas en binnen de Schone Maaswaterketen (www.schonemaaswaterketen.nl). Wat maakt een samenwerking op het vlak van indirecte lozingen succesvol? In de Schone Maaswaterketen wordt gewerkt met de wortel en de stok. Janneke toont een indrukwekkend dashboard. Duidelijk is geworden dat bedrijven vaak niet eens weten dat een stof die ze lozen voor problemen kan zorgen en dat ze vaak best willen nadenken over het verminderen van de lozing. De Schone Maaswaterketen werkt nu nog enigszins ad hoc, maar is zich aan het ontwikkelen naar een meer programmatische aanpak. Er is veel energie. De atlas geeft veel en inzichtelijke informatie. [[Presentatie Janneke Snijders](#)]

Na een welverdiende koffiepauze was het tijd voor het laatste blok: de discussie. Het is duidelijk dat veel waterschappen en andere overheden nog aan het zoeken zijn hoe om te gaan met indirecte lozingen. Er is veel te weinig capaciteit bij de omgevingsdiensten om hierin stappen te kunnen zetten. Hoe kan Nederland de problematiek van de indirecte lozingen beter in kaart krijgen en er grip op krijgen? En hoe kan de STOWA ondersteunen bij het verspreiden van kennis en het verbinden van stakeholders? Is het nuttig om vaker bijeenkomsten te organiseren? Moet er gewerkt worden richting een Community of Practise (CoP)? En in hoeverre sluit dit aan bij bestaande initiatieven zoals de CoP afvalwaterprognoses die ook bij het organiseren van dit symposium betrokken was?

Er stonden 2 hoofdvragen centraal:

- ***Wat is de behoefte?***
- ***Hoe dan? Wat zijn de eerste stappen?***

De discussie werd gevoerd in groepjes van 5-6 personen en in elk groepje ontstond een andere dynamiek. Er waren echter wel rode draden te ontdekken in de conclusies van de groepjes:

- Over de rol van het waterschap binnen VTH moeten heldere bestuurlijke keuzes worden gemaakt. Het is goed dat de UvW is aangehaakt bij die discussie (zelf meebeslissen).
- Er gebeurt al veel, zowel inhoudelijk onderzoek als qua proces: sluit hier zoveel mogelijk bij aan.
- Kennisdeling en communicatie, zowel binnen als buiten de waterschappen, is van groot belang. In de praktijk doet elk waterschap het anders. Daarbij valt nog veel van elkaar te leren.
- Er wordt een duidelijke rol van de STOWA gezien bij het verspreiden van de kennis en ervaringen.
- Data verzamelen, interpreteren en ontsluiten tussen partijen is erg belangrijk.
- Er is behoefte aan praktische handvatten, ook richting de omgevingsdiensten. In dit verband werd bijvoorbeeld een update de oudere CUWVO bedrijfstakrapporten gesuggereerd.
- Er is een grote behoefte om elkaar verder te ondersteunen bij dit onderwerp!

STOWA gaat met betrokkenen in gesprek over hoe deze behoefte verder te ondersteunen en vorm te geven. Wordt vervolgd dus.